

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень практики Суду № 143

Липень 2011

Stummer проти Австрії - 37452/02

Рішення від 07.07.2011 [ВП]

Стаття 14

Дискримінація

Відмова в урахуванні тюремної праці для встановлення права на пенсію:
немає порушення

Факти – заявник провів близько двадцяти восьми років свого життя в ув'язненні. Під час відбування покарання він працював протягом тривалих періодів часу, але на нього не поширювалась система пенсій за віком згідно з Законом про загальне соціальне забезпечення. Тим не менш, починаючи з 1 січня 1994 року, на нього розповсюджувалась система страхування на випадок безробіття щодо періодів, відпрацьованих у в'язниці. Його клопотання про отримання дострокової пенсії було відхилене в березні 1999 року Управлінням пенсійного страхування робітників на тій підставі, що він не накопичив мінімальних 240 страхових місяців, необхідних для отримання права на пенсію. Згодом він подав позов проти цього управління, стверджуючи, що місяці, які він відпрацював у в'язниці, повинні вважатися страховими. У квітні 2001 року суд по трудовим та соціальним спорам відхилив його позов. Апеляційний суд відхилив його апеляцію, встановивши, що той факт, що на ув'язнених поширювалось страхування на випадок безробіття після внесення змін в 1993 році до Закону про виконання покарань, не був вирішальним для питання про покриття їх системою пенсій за віком. У лютому 2002 року Верховний суд відхилив касацію заявника. Після звільнення з в'язниці в січні 2004 року заявник кілька місяців отримував допомогу по безробіттю, а згодом - надзвичайну допомогу за Законом про страхування на випадок безробіття.

Право – стаття 14 Конвенції в поєднанні зі статтею 1 Протоколу № 1: Суд зазначив, що тюремна праця відрізнялась від праці, виконуваної звичайними працівниками, по багатьом аспектам, і що її головною метою була реабілітація та ресоціалізація. Хоча за австрійським законодавством тюремна праця була обов'язковою, Суд не порахував, що цей фактор був вирішальним. Питання стосувалось необхідності забезпечення пенсії за віком, і щодо цього питання заявник перебував у схожій ситуації порівняно зі звичайними працівниками. Однак, що стосується питання покриття системою медичного страхування та страхування від нещасних випадків за Законом про загальне соціальне забезпечення, то ситуація заявника як працюючого ув'язненого відрізнялась від звичайних працівників, оскільки для ув'язнених медична допомога та допомога у разі нещасних випадків надавалися державою за Законом про виконання покарань.

Уряд стверджував, що працюючі ув'язнені часто не мають можливості робити соціальні внески, а тому економічна ефективність системи пенсій за віком була б підірвана, якби періоди, протягом яких не робилось жодних значних внесків, вважалися б страховими періодами, які дають право на пенсію. Необхідно було зберегти загальну узгодженість системи пенсій за віком, а тому періоди праці під час ув'язнення не могли вважатись кваліфікуючими періодами або періодами вимушеної несплати страхових внесків, які б могли компенсувати періоди часу, протягом яких не робилось жодних внесків. Австрійське законодавство про соціальне забезпечення передбачало таку можливість лише в обмеженій кількості соціально прийнятних ситуацій, а саме: виховання дитини, безробіття або військова служба. Суд порахував такі можливості легітимними.

Питання про те, чи була відмінність у поводженні з працюючими ув'язненими пропорційною переслідуванню законним цілям, було тісно пов'язане із загальним вибором державою економічної та соціальної політики. У цій сфері держави користуються широкою свободою розсуду, а тому Суд може втручатись лише тоді, коли політичний вибір не мав розумного обґрунтування. Крім того, питання слід було розглядати як одну із особливостей загальної системи тюремної праці та соціального покриття ув'язнених. Проте не існувало ніякого європейського консенсусу в питаннях соціального забезпечення ув'язнених. У той час як абсолютна більшість держав-членів Ради Європи надавала ув'язненим певну форму соціальної допомоги, лише незначна більшість розповсюджувала на них систему пенсій за віком, а деякі з них, наприклад Австрія, робили це лише шляхом надання їм можливості сплачувати добровільні внески.

Заявник працював у в'язниці протягом тривалих періодів. Рішення національних органів влади зазначали, що його періоди без страхового покриття мали місце між 1960 та 1990 роками. На той момент не було загального підходу щодо розповсюдження національних систем соціального страхування на працюючих ув'язнених. Відсутність загального підходу була відображена в Європейських пенітенціарних правилах 1987 року, які не містили жодних положень на цей рахунок. Згодом, Європейські пенітенціарні правила 2006 року рекомендували, наскільки це можливо, поширення національних систем соціального забезпечення на працюючих ув'язнених, не посиляючись конкретно на системи пенсій за віком. Австрійське законодавство відображало цю тенденцію в тому, що всі ув'язнені забезпечувались медичною допомогою та допомогою в разі нещасного випадку, а також у тому, що починаючи з січня 1994 року, на працюючих ув'язнених поширювалась система страхування на випадок безробіття. Важливим було й те, що заявник хоч і не мав права на пенсію за віком, не залишився без соціального покриття. Після звільнення з в'язниці він

отримував допомогу по безробіттю, а потім надзвичайну допомогу, на які він мав право у зв'язку з тим, що на нього як на працюючого ув'язненого поширювався Закон про загальне соціальне забезпечення. Коли Суд виносив рішення по справі, заявник все ще отримував надзвичайну допомогу, а також житлову субсидію, в цілому близько 720 євро, що було майже мінімальним розміром пенсії (близько 780 євро).

У цілому, в контексті мінливих стандартів, державам-учасницям не можна дорікати за забезпечення тією системою страхування, яку вони вважали найбільш доречною для реінтеграції ув'язнених після їхнього звільнення. Хоча Австрія була зобов'язана стежити за питанням, що виникло у справі, Суд постановив, що не розповсюдивши систему пенсій за віком на працюючих ув'язнених, вона не перевищила широкої свободи розсуду, яка їй надавалась у цьому питанні.

Висновок: немає порушення (десять голосів проти семи).

Стаття 4: Заявник стверджував, що європейські стандарти змінилися до такого ступеню, що тюремна праця без покриття системою пенсій за віком вже не могла розглядатись як робота, виконання якої зазвичай вимагається під час тримання в умовах позбавлення волі. Австрійське законодавство відображало розвиток європейського права в тому, що всі ув'язнені забезпечувались медичною допомогою та допомогою в разі нещасного випадку, і що працюючі ув'язнені покривались системою страхування на випадок безробіття, але не системою пенсій за віком. Проте вбачалося, що достатньої консенсусу з питання про розповсюдження на працюючих ув'язнених системи пенсій за віком не було. Хоча Європейські пенітенціарні правила 2006 року і відображали розвиток тенденції, вони не могли бути витлумачені як зобов'язання за Конвенцією. Суд не знайшов підстав для тлумачення статті 4 так, як це пропонував заявник, і дійшов висновку, що обов'язкова праця, яку він виконував в якості ув'язненого без покриття системою пенсій за віком, не могла розглядатись в якості «роботи, виконання якої зазвичай вимагається під час тримання в умовах позбавлення волі» у розумінні статті 4 § 3 (а) Конвенції, а відтак вона не була «примусовою чи обов'язковою працею».

Висновок: немає порушення (шістнадцять голосів проти одного).

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це коротке викладення рішення, зроблене Секретаріатом, не є
зобов'язальним для Суду.

Натисніть тут для доступу до Інформаційних бюлетенів з практики Суду:
[Case-Law Information Notes](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в

яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int